

Người Giữ 16 Tấn Vàng của VNCH Qua Đời tại Chiang Mai

Đình Xuân Quân

Người có trách nhiệm và giữ 16 tấn vàng của Ngân Hàng Quốc Gia (NHQG), tài sản của Việt Nam đã qua đời tại Chiang Mai, Thái Lan thọ 81 tuổi (tháng 9 1937-2018). Ông mất ngày 26 tháng 1, năm 2018. Nhân dịp 49 ngày ông mất tôi xin có bài sau đây.

Trong giới Kinh Tế Tài Chính, nhất là vào những năm chót của VNCH, ai cũng biết đến Thống đốc trẻ tuổi của Ngân Hàng Quốc Gia là ông Lê Quang Uyển (LQU). Sau khi tốt nghiệp HEC (Hautes Etudes Commerciales) tại Paris năm 1960, ông Lê Quang Uyển đã về VN phục vụ. Ông đã làm một thời gian ngắn làm cho Ngân Hàng Pháp Á (BFA – Banque Francaise de l’Asie). Sau đó ông Lê Quang Uyển cũng như nhiều chuyên viên trẻ khác cũng bị động viên vào quân đội lên đến cấp Đại Úy.

Từ quân đội ông được chuyển sang ngạch ‘chuyên viên phủ Tổng Thống,’ một ngạch công vụ của VNCH dành cho các chuyên viên trẻ, có học thức và nhiều tương lai. Họ được đào tạo để trở thành các lãnh đạo tương lai trong ngành kinh tế, tài chính, giáo dục, các công ty của chính phủ - nhà đèn, công ty đường, Air VN, v...v... Và sau này có thể có những trách nhiệm cao cấp trong chính phủ. Ngạch này được thành lập từ thời Tổng Thống Ngô Đình Diệm để kéo các chuyên viên giỏi phục vụ cho chính phủ VNCH.

Trong cương vị này ông đã tham gia chiều chuyến đi của Tổng Thống Nguyễn văn Thiệu, trong đó có chuyên viếng thăm Manilla. Sau này ông đã được đề nghị vào giữ ghế Thống Đốc Ngân Hàng Quốc Gia. Người ta nhớ nhất về Thống Đốc Uyển là những việc sau đây:

- **Chuyện Tín Nghĩa Ngân Hàng (Con gà đẻ trứng Vàng), một si-căng-đan hồi thời VNCH.**

Lúc đó Tín Nghĩa Ngân Hàng là một trong những Ngân hàng có tiếng tại VN, có nhiều chi nhánh tại Saigon, Chợ Lớn và tại các tỉnh. [Vào năm 1969, sau khi đậu cao học kinh tế tôi có về làm tập sự tại Ngân hàng ở VN và được gởi đi nhiều chi nhánh để biết về các nghiệp vụ tài chính ngân hàng.] Ban thanh tra ngân hàng của Ngân Hàng Quốc Gia có trách nhiệm theo dõi các nghiệp vụ cho vay của mọi ngân hàng có mặt tại VN. Một người trong nhóm thanh tra có báo cáo ‘sơ hở’ trong quy trình cho vay của Tín Nghĩa Ngân Hàng và việc này đã trở thành si-căng-đan tài chính tại VN. Ông chủ tịch Tổng Giám Đốc Tín Nghĩa Ngân Hàng đã dùng một số bộ hạ, người thân tín trong gia đình để vay các tín dụng. Ông quên rằng những việc làm này cũng khó mà qua mắt các thanh tra ngân hàng của Ngân Hàng Quốc Gia. Các người đi vay có tài sản quá thấp làm sao có thể thế chấp để đi vay một số tín dụng khổng lồ của TNNH. Thật ra thì ông Nguyễn Tấn Đồi (NTĐ) đã sử dụng những người này đứng tên vay tiền cho cá nhân và ông đã dùng các số tiền tín dụng này để đầu tư cho riêng cá nhân.

Hồi thời đó chưa có tin học hay máy computer cho nên muốn kiểm tra phải tới tận nơi và khám xét trực tiếp các hồ sơ cho vay (Các sổ sách và tính toán làm bằng tay hay bằng máy NCR). Thống đốc Uyển đã trình TT Thiệu và thảo luận với ngành cảnh sát hình sự để giúp Ngân Hàng Quốc Gia đánh giá các hồ sơ cho vay của TNNH. Thống đốc Lê Quang Uyển đợi lúc khi ông Nguyễn Tấn Đồi đi nghỉ ở Đà Lạt để gởi các thanh tra ngân hàng làm cuộc truy tìm các hồ sơ tín dụng gian lận của TNNH. Các thanh tra chặn các cửa của Tín Nghĩa Ngân Hàng ở bến Chương Dương không cho hồ sơ thoát ra ngoài. Trụ sở Tín Nghĩa Ngân Hàng không xa Ngân Hàng Quốc Gia, có lẽ độ 1,000 m cùng ở bến Chương Dương.

Qua việc kiểm tra này các thanh tra đã tìm thấy các hồ sơ tín dụng ‘dòm’. Lúc đó ông Nguyễn Tấn Đồi là một Tổng Giám Đốc ngân hàng rất mạnh, có nhiều người che chở và việc kiểm tra sổ sách của TNNH là một kỳ công – phải được tổ chức như một chiến dịch quân sự.

Qua việc thanh tra này ông Lê Tấn Đồi đã bị đưa ra tòa. Ông bị tuyên án và phải vào khám Chí Hòa. Ở đây Thống đốc LQU đã làm đúng trách nhiệm của NHQG là thanh tra hệ thống ngân hàng thương mại dưới quyền ông... Qua việc này ông đã chặn các lạm dụng trong ngành tài chính.

- **Việc giúp các chuyên gia khỏi kinh tế tài chính – gọi đi làm việc tại các bộ**

Một khó khăn của VNCH trong những năm 1970 là thiếu ngân sách và khó tuyển mộ chuyên viên vì lương thấp. Trong kinh tế, muốn có thăng bằng ngân sách thì chính phủ bán một số công khổ phiếu ra cho công chúng. Với tiền công khổ phiếu, chính phủ bù đắp thâm hụt ngân sách.

Ngân Hàng Quốc Gia (NHQG) có nhiệm vụ tham gia vào các chính sách tiền tệ và có đóng góp qua việc mua một số công khổ phiếu của chính phủ. NHQG mua một số công khổ phiếu và tiền lời của công khổ phiếu được bỏ vào một quỹ của Ngân Hàng Quốc Gia. Thống Đốc Uyển quyết định dùng số lời này để trả lương cho nhân viên kinh tế tài chính mà lúc đó VNCH rất thiếu và cần một số lời được chia cho nhân viên của Ngân Hàng Quốc Gia. Qua việc này, ông thống đốc giúp bù đắp vào các chỗ hổng tài trợ chuyên viên mà trước đây cơ quan USAID tài trợ nhưng các ngân khoản viện trợ ngày càng giảm. Qua việc này, một số chuyên gia đã được gọi đi làm tại các bộ như Tài chính, Nha Thuế vụ hay bộ Kế Hoạch, nói chung mọi nơi cần chuyên gia.

Ông cũng có chương trình kéo các chuyên viên tài chính ngân hàng trẻ gia nhập Ngân Hàng Quốc Gia gây dựng nhân sự cho tương lai của ngân hàng. Một số người trẻ, có khả năng và có tay nghề được tuyển mộ vào Ngân Hàng Quốc Gia làm trong văn phòng Thống Đốc.

Ngoài việc dùng Quỹ tiền lời công khổ phiếu, thống đốc Uyển còn sử dụng Quỹ Phát Triển (QPT) Kinh tế Quốc Gia mà ông làm chủ tịch Hội Đồng Quản Trị (HĐQT) gọi các chuyên viên của QPT đi giúp các bộ. QPT là một chi nhánh - thành phần của NHQG được vốn của Hoa Kỳ (USAID) trợ giúp. Ngoài việc tái tài trợ các ngân hàng phát triển VN (Ngân Hàng Phát Triển Kỹ Nghệ, Ngân Hàng Phát Triển Nông nghiệp, SOFIDIV, vv.) Quỹ Phát Triển Kinh tế Quốc Gia có một số chuyên viên trẻ được gọi đi trợ giúp các Bộ Kế Hoạch, bộ Tài chính qua việc tham gia vào công tác xây dựng Kế Hoạch Phát Triển Hậu chiến, nhất là sau khi Hiệp Định Paris được ký.

Thống Đốc Lê Quang Uyển cũng cố vấn cho TT Thiệu chọn người trong khối Kinh tế Tài Chính, trong đó có việc giới thiệu ông Nguyễn Văn Hào vào Quỹ Phát Triển và sau này làm phó Thủ Tướng đặc trách về Kinh tế Tài chính.

- **Giữ 16 tấn vàng cho VN.**

Trong những ngày chót của VNCH, Hoa Kỳ muốn VNCH đưa 16 tấn vàng gọi dự trữ tại Ngân Hàng Trung Ương tại New York (một việc làm bình thường vì đa số các nước đều có trưng mục với ngân hàng FED New York). Sau khi bàn bạc, TĐ Lê Quang Uyển đã quyết định gọi các thoi vàng đi Thụy Sĩ, tại Ngân Hàng Banque International Resettlement - BIR tại Basle.

Theo kinh nghiệm thế giới, nhiều chính phủ Âu châu trước đây bị CS xâm chiếm đã gọi dự trữ vàng của họ tại đây để tránh chiến tranh và sau này giữ được tài sản quốc gia. Một kế hoạch đã được dựng lên để chở 16 T vàng sang Thụy Sĩ chứ không phải sang Hoa Kỳ. NHQG đã cho mượn một chuyến may bay để chở vàng này đi Thụy Sĩ.

Trong lúc hỗn loạn của những ngày miền Nam sắp mất, phi trường Tân Sơn Nhất bị pháo kích và máy bay được mượn chở vàng đã không có cơ hội đáp TSN và kế hoạch gọi vàng qua Thụy Sĩ đã không thực hiện được.

Vào các ngày chót một số nhân viên ngân hàng từ cấp cao đều được cấp Walkie Talkie để dễ liên lạc với nhau vào bảo vệ tài sản VN. Thống đốc LQU tử thủ trong NHQG và chỉ mở cửa NHQG khi CS mang nhiều xe tăng đến đòi bán vào NHQG. Cộng sản lúc nào cũng phao tin đồn là cựu TT Nguyễn Văn Thiệu đã mang 16 tấn vàng đi nước ngoài trong khi nhiều người cũng kể công về việc giữ số vàng này. Vậy sự thật ra sao? Bài báo sau đây của nhân chứng nói về kiểm tra vàng tại NHQG do báo Tuổi Trẻ đăng:

Bài viết trên tờ Tuổi Trẻ trích đoạn như sau:

“...Những ngày đầu tháng 5-1975, tôi vào trình diện tại Ngân hàng Quốc gia ở 17 Bến Chương Dương, thủ đô Sài Gòn cùng các đồng nghiệp khác, chỉ thiếu vắng một vài người. Chúng tôi được lệnh của Ban Quân quản Ngân hàng Quốc gia là chờ phân công tác. Trong khi chờ đợi, mỗi ngày mọi người đều phải có mặt tại cơ quan.

Lần kiểm kê cuối cùng Việc kiểm kê kho tiền và vàng là việc chúng tôi làm thường xuyên hằng tháng, hằng năm nên cảm thấy không có gì đặc biệt. Chỉ có một điều là tôi biết lần kiểm kê này chắc chắn là lần kiểm kê cuối cùng đối với tôi, kho tiền và vàng sẽ được bàn giao cho chính quyền mới. Tôi không lo âu gì cả vì biết chắc rằng số tiền và vàng nằm trong kho sẽ khớp đúng với sổ sách.

Trong những ngày hỗn loạn, các hầm bạc của Ngân hàng Quốc gia vẫn được chúng tôi quản lý một cách tuyệt đối an toàn. Cần nói thêm là các hầm bạc được xây rất kiên cố với hai lớp tường dày, mỗi lớp gần nửa thước, các cửa hầm bằng thép có hai ổ khóa và mật mã riêng, được thay đổi định kỳ, mỗi cửa nặng trên 1 tấn.

Đại diện Ban Quân quản là một cán bộ đứng tuổi, khoảng 50. Cùng tham gia với ông trong suốt quá trình kiểm kê là một anh bộ đội còn rất trẻ, trắng trẻo, đẹp trai và rất thân thiện. Anh hay nắm tay tôi khi trò chuyện. Sau này tôi mới biết tên anh là Hoàng Minh Duyệt - chỉ huy phó đơn vị tiếp quản Ngân hàng Quốc gia.

Số vàng đúc lưu giữ tại kho của Ngân hàng Quốc gia vào thời điểm đó gồm vàng thoi và các loại tiền vàng nguyên chất. Có ba loại vàng thoi: vàng thoi mua của Cục Dự trữ liên bang Mỹ (FED); vàng thoi mua của một công ty đúc vàng ở Nam Phi - Công ty Montagu; và vàng thoi được đúc tại Việt Nam, do tiệm vàng Kim Thành đúc từ số vàng do quan thuế tịch thu từ những người buôn lậu qua biên giới, phần lớn từ Lào.

Tất cả những thoi vàng đều là vàng nguyên chất, mỗi thoi nặng 12-14kg, trên mỗi thoi đều có khắc số hiệu và tuổi vàng (thường là 9997, 9998). Các thoi vàng được cất trong những tủ sắt có hai lớp khóa và được đặt trên những kệ bằng thép, mỗi kệ được xếp khoảng năm, sáu thoi vàng. Nhưng qua năm tháng, bị nặng trĩu trước sức nặng của vàng, các kệ thép cũng bị vênh đi.

Các đồng tiền vàng được giữ trong những hộp gỗ đặt trong tủ sắt. Đó là những đồng tiền vàng cổ có nhiều loại, được đúc và phát hành từ thế kỷ 18, 19 bởi nhiều quốc gia khác nhau... Ngoài giá trị của vàng nguyên chất, các đồng tiền này còn được tính theo giá trị tiền cổ, gấp nhiều lần giá trị vàng nội tại của nó. Tất cả số vàng thoi và tiền vàng cổ đều được theo dõi chi tiết từng đơn vị, số hiệu, tuổi vàng, số lượng ghi trong một sổ kiểm kê do bộ phận điện toán (computer) của ngân hàng theo dõi định kỳ hằng tháng và hằng năm, hoặc bất cứ khi nào có thay đổi xuất nhập tồn kho. Kết thúc, ai nấy đều vui vẻ thấy số lượng tiền và vàng kiểm kê đều khớp với sổ sách điện toán từng chi tiết nhỏ. Tôi ký vào biên bản kiểm kê, lòng cảm thấy nhẹ nhõm. Việc bàn giao tài sản quốc gia cho chính quyền mới đã hoàn tất. Sau chiến tranh, ít nhất đất nước cũng còn lại một chút gì, dù khiêm tốn, để bắt đầu xây dựng lại. Về phía chúng tôi, điều này cũng chứng minh một cung cách quản lý nghiêm túc của những người đã từng làm việc tại Ngân hàng Quốc gia..."

Tác giả Huỳnh Bửu Sơn cũng liệt kê từng tủ và từng hầm kho tàng. Và cuối bài viết, ông ghi: "Tổng cộng: 1.234 thoi vàng.."

Qua việc bảo tồn tài sản quốc gia, việc này cho thấy là các công chức của NHQG và đứng đầu là Thống đốc Lê Quang Uyên đã làm việc một cách nghiêm túc – với tinh thần trách nhiệm của một công chức. Đó là niềm hãnh diện cho VNCH, không bỏ chạy (tinh thần trách nhiệm) và rất trung thực. Thống đốc Lê Quang Uyên là một gương soi sáng cho thế hệ trẻ - cho tinh thần trách nhiệm của công chức miền Nam.

Thống Đốc Lê Quang Uyên và tù cải tạo

Ông Uyên, cũng như những người khác, đã phải đi cải tạo trên 3 năm trong Nam (1975-1979). Trái với ông phó Thống Đốc Ngân Hàng Quốc Gia ông Đông, ông không trình diện liền khi CS kêu gọi thành phần nội các ra trình diện học tập. (Họ không biết là Thống Đốc Ngân Hàng Quốc Gia có hàm bộ trưởng.) Ông Phó Thống Đốc Đông đã ra trình diện và ông ta đã chết tại trại tù Thanh Cẩm, tỉnh Thanh Hóa. (Tác giả bài viết này còn gặp bà Đông tại Saigon khi bị trục xuất ra khỏi nhà tại NHQG khi tôi đi cải tạo về vào 1979).

Ông Uyển là một sĩ quan VNCH cấp đại úy và đã ra trình diện khi CS gọi các sĩ quan cấp đại úy trình diện. Ông bị đi cải tạo 3 năm. Ông LQU đã đi Pháp cùng vợ vì bà chị vợ Geneviève LyLap (một huynh trưởng nữ hướng đạo hệ Scout et Guide de France) là công dân Pháp và là nhân viên Tòa Đại sứ Pháp tại Saigon.

Năm 1981 ông Uyển tham gia vào ngân hàng Banque Indosuez. Ông được gởi làm giám đốc chi nhánh tại Saudi Arabia và ở đây đến 1990. Ông đứng đầu chi nhánh "Al Bank Al Saudi Al Fransi" (Saudi French Bank), ngân hàng duy nhất của Pháp tại Ả rập Saoudite. Sau 1990 ông LQU được phái đi làm cho nhiều chi nhánh của ngân hàng Indosuez tại nhiều nước khác nhau.

Ông Lê Quang Uyển đã về hưu tại Chiang Mai, Thái Lan. Ông là hình ảnh một công chức VNCH có tư cách và có tinh thần trách nhiệm rất cao. Trong dịp 49 ngày ông qua đời (ba má và gia đình ông LQU theo đạo Cao Đài), tôi viết vài hàng này để đề cao tinh thần trách nhiệm của cựu Thống Đốc Lê Quang Uyển.

Với tư cách một chuyên viên trẻ đã từng có thời gian làm việc với ông, tôi xin thành kính chia sẻ nỗi buồn với chị Uyển trong sự mất mát này và cầu mong ông sớm được về miền Cực Lạc.

Đình Xuân Quân

TS Đình Xuân Quân là cựu nhân viên Quỹ Phát Triển trực thuộc NHQG. Ông là cựu GS Đại Học Luật Khoa, ban Kinh tế, Đại Học Saigon (khóa 1974-1975). Hiện nay ông là chuyên gia cố vấn kinh tế cho LHQ (UNDP+World Bank) và USAID tại nhiều nước như Afghanistan, Iraq, Indonesia v...v...